

TÜRKÇENİN YABANCI/İKİNCİ DİL OLARAK ÖĞRETİMİNDE KONUŞMA ÇÖZÜMLEMESİ YÖNTEMİ*

Araştırma Makalesi

Hatice SUMRUK ATEŞGÜL**

Geliş Tarihi: 02.12.2021 | Kabul Tarihi: 24.12.2021 | Yayın Tarihi: 27.12.2021

Özet: Çalışma, uygulamalı dil bilim alanında git gide yaygınlaşan bir araştırma yöntemi olan Konuşma Çözümlemesinin, yabancı/ikinci dil olarak Türkçenin öğretimi alanına sağlayabileceği katkılara yönelik bir değerlendirme sunmayı hedeflemektedir. Konuşma Çözümlemesi, özellikle dil öğretiminde öğrenci ve öğretici arasındaki etkileşimin dinamiklerini ayrıntılarıyla açığa çıkaran içeriden ve mikro analitik bakış açısıyla, dünya üzerinde birçok dilin öğretiminde tercih edilen bir inceleme yöntemi hâline gelmiştir. Bu özellikleriyle yöntem, günlük veya kurumsal konuşmalarda katılımcıların etkileşimsel hedefleri gerçekleştirmelerini sağlayan *görülen ancak fark edilmeyen* dilsel (lingual) ve dil üstü (paralingual) konuşma ayrıntılarını ortaya çıkarabilecek bir güce sahiptir. Yabancı dil sınıfları kurumsal bir ortam olarak kendine özgü etkileşimsel özelliklere sahiptir. Bu ortamlar arasında yer alan Türkçenin yabancı/ikinci dil olarak öğretildiği sınıflarda, eğitsel hedefleri gerçekleştirirken karşılaşılan etkileşim kaynaklı sorunların hem tespitinde hem de çözümünde Konuşma Çözümlemesi yönteminin sunduğu olanaklardan kuramsal ve uygulamalı çerçevede yararlanmanın önem arz ettiği ön görülmektedir. Ancak Türkçe literatürde, özellikle de yabancı/ikinci dil olarak Türkçenin öğretiminde Konuşma Çözümlemesi çalışmalarının sayısı oldukça sınırlıdır. Bu doğrultuda mevcut çalışma, öncelikle etkileşimi doğal hâliyle incelemeye yarayan Konuşma Çözümlemesi yönteminin temel özelliklerini içeren ve ardından bu yöntemi kullanarak Türkçe literatürde son zamanlarda yer edinmiş çalışmaları sunmaktadır. Bu çerçevede, yöntemin sınıf içi etkileşimsel yeti gelişimi, öğretici yetiştirme, ölçme ve değerlendirme, materyal tasarımı gibi konularda Türkçenin yabancı/ikinci dil öğretimine sağlayabileceği katkılar tartışılmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Konuşma çözümlemesi, sınıf içi etkileşim, sınıf içi etkileşimsel yeti, Türkçenin yabancı/ikinci dil olarak öğretimi.

A CONVERSATION ANALYTIC PERSPECTIVE INTO TEACHING TURKISH AS A FOREIGN/SECOND LANGUAGE

Research Article

Received: 02.12.2021 | Accepted: 24.12.2021 | Published: 27.12.2021

Abstract: This study aims to present an evaluation of potential contributions of Conversation Analysis, an influential methodology of research within the field of Applied Linguistics, to teaching Turkish as a foreign/second language, which has also a growing number of research on various areas in Turkey. Conversation Analysis has gained a major role across language teaching contexts around the world in particular to uncover the details of the dynamic nature of interaction between teacher and learner with an emic and micro-analytic perspective. With this in mind, Conversation Analysis is able to reveal *seen-but-unnoticed* (Garfinkel, 1967) micro details of interaction which enable participants to achieve institutional or individual goals in mundane or institutional talk. Foreign language classes also constitute an institutional setting with such an organization of interaction. The context in Turkish as a foreign/second language classroom settings is no different. Hence, it is thought that it is important to benefit from the

* Bu çalışma, 2 Ekim 2021 tarihinde gerçekleştirilen “Hacettepe Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi 3. Öğrenci Sempozyumu”nda sunulan bildiriden hareketle hazırlanmıştır.

** Öğr. Gör.; Ankara Medipol Üniversitesi, Yabancı Diller Yüksekokulu, İngilizce Hazırlık Okulu;
hsumruk@gmail.com

 0000-0003-0478-2049

opportunities offered by the Conversation Analysis methodology in an academic and practical framework, both in determining and solving the interaction-related problems encountered while realizing the pedagogical goals. However, the research on Conversation Analysis in Turkish literature is still scarce, especially in terms of teaching Turkish as a foreign/second language. Thus, the present study will introduce the seminal works that reflect the principles of Conversation Analysis, in addition to the studies in Turkish informed by the research methodology. In this framework, the potential contribution of Conversation Analysis to Turkish as a foreign/second language context will be discussed in terms of classroom interactional competence, testing and evaluation and material design.

Keywords: Classroom interaction, classroom interactional competence, conversation analysis Teaching Turkish as a foreign/second language.

Giriş

Son yıllarda, konuşma çözümü (KÇ) yöntemi, uygulamalı dil bilim araştırmalarının odağında yer almaya başlamıştır. Bu kapsamda KÇ yöntemi, sağladığı mikro bakış açısı sayesinde dünya genelinde yabancı dil sınıfı etkileşimlerinin pedagojik hedefleri gerçekleştirmedeki önemini (interaction in L2 classroom), öğretici ve öğrencilerin etkileşim yoluyla sağladığı katkıları anlamaya yardımcı olmuştur. Dolayısıyla KÇ yönteminin, bireysel, kurumsal veya sosyal hedeflerle gerçekleştirilen etkileşimlerde konuşmayı doğal hâliyle, içeriden ve ayrıntılı bir bakış açısıyla ele alabilen bir yöntem olarak dünya çapında yaygınlaşması, yabancı dil sınıflarını ele alan çalışmalara da yansımıştır. “Yöntemin en temel inceleme aracı olan *konuşma*, dilin en yaygın kullanım şeklidir ve tüm insanlar etkileşime konuşma ile çeşitli toplumsal hedefleri gerçekleştirmek üzere dâhil olur” (Liddicoat, 2007). İnsanlar, etkileşim aracılığıyla “öğretir, öğrenir, anlar, tartışır, reddeder, kabul eder, izin verir, eleştirir ve bu süreçlerde de çeşitli toplumsal kimliklere bürünür” (Sert, 2015, s. 10). Buna karşın yabancı/ikinci dil olarak Türkçe öğretimi yapılan sınıflardaki etkileşime yönelik eylemlerin, eğitsel hedeflere ulaşmadaki etkilerini araştıran KÇ çalışmaları oldukça sınırlıdır (Çimenli ve Sert, 2017; Sumruk, 2019). Çalışmanın hedefi, bu sınırlılığı gidermek üzere KÇ yönteminin YDT ve İDT uygulama ve araştırmaları çerçevesinde literatüre sağlayabileceği katkılara yönelik önerilerde bulunmaktır. Bu kapsamda, öncelikle KÇ yöntemi ve yöntemin sınıf içi etkileşimdeki yeri, genel bir çerçevede tanıtılmakta ve ardından yöntemin Türkiye’de kullanım alanına yönelik bir derlem sunulmaktadır. Bu çerçevede öncelikle KÇ yöntemiyle çeşitli alanlardan elde edilen Türkçe etkileşimsel veriyi inceleyen Türkçe çalışmalara yer verilmektedir. Ardından, eğitim alanında Türkçe veriyi yapılan ve Türkçe veriyi İngilizce inceleyen çalışmalar sunulmaktadır. Son olarak çalışmada, YDT ve İDT etkileşimlerinde mikro analitik incelemelere doğrudan gönderme niteliği taşıyan ve oldukça kısıtlı sayıda olan Türkçe öğretimlerini inceleyen İngilizce ve Türkçe KÇ çalışmaları tanıtılmaktadır. Bu doğrultuda çalışma, KÇ yönteminin YDT ve İDT literatürüne mikro çözümleyici bakış açısıyla kazandırabileceği olanakların önemi üzerinde durmayı hedeflemektedir.

1. Konuşma Çözümü Yöntemi

Konuşma Çözümü Yöntemi (KÇ), yaklaşık yarım asır önce budun yöntembilim (ethnomethodology) ve dilbilim (linguistics) başta olmak üzere uygulamalı dilbilim

(applied linguistics) ve toplumbilim (sociology) gibi birçok disiplinden esinlenerek ortaya çıkmıştır. Harvey Sacks ve Emmanuel Schegloff'un, karşılıklı konuşmaları incelemeye dayanan çalışmaları doğrultusunda ortaya çıkan bu yöntemin en temel inceleme aracı *konuşmadır*. *Konuşmalar*'ın belirli bir sistematik içerisinde, bilimsel bir bakış açısıyla incelenmesi yoluyla insanların birbirini nasıl anladıkları ve nasıl anlaşma sağladıkları, etkileşimin dilsel ve dil üstü yönleriyle birlikte ortaya çıkmaktadır. Günlük veya kurumsal her türlü konuşma, belirli bir dizisel bütünlük oluşturur. Bu bütünlük içerisinde *söz sırası alma* (turn taking) gibi çeşitli etkileşimsel stratejilerin yanı sıra *onarım* (repair) gibi etkileşim unsurları bulunmaktadır (Markee, 2000). Bu unsurların her biri, bağlamın içerisinde incelenmektedir. Bu çerçevede farklı alanlarda gerçekleşen etkileşimlere yönelik incelemelere *içeriden bir bakış açısı* (emic perspective) sağlayan KÇ yöntemi, 1960'lardan bu yana birçok alanda etkileşim odaklı sorunların veya etkileşimsel hedeflerin gerçekleştirilmesini sağlayan durumların çözümlenmesinde ve anlaşılmasında önemli bir rol oynamıştır. KÇ yöntemiyle gerçekleştirilen incelemeler, 4 temel ilkeye dayanmaktadır:

1. Etkileşim bir düzen içerisinde sıralanır.
2. Etkileşim, bağlam tarafından şekillenir ve bağlamı şekillendirir.
3. Hiçbir ayrıntı etkileşimsel düzenden ayrı, düzenin içinde ilişkilendirmeksizin ve rastgele değerlendirilemez.
4. Çözümlemeler tabandan yukarı ve veri odaklıdır. (Seedhouse, 2005, s. 66-67)

İlk temel ilke, etkileşimlerin oluşturduğu sistematik bütünlüğü işaret etmektedir. Her bir etkileşimde gerçekleşen konuşmanın kendine ait bir *dizi düzeni* (sequence organization) vardır. Konuşucular bu düzeni *öznelarasılığını* (intersubjectivity) elde etmek; etkileşimsel hedefleri gerçekleştirebilmek amacıyla oluşturur. Bu doğrultuda konuşucuların kullandıkları onarım (repair), söz sırası alma (turn taking) vb. dizisel düzenlerden (sequential organization) oluşan çeşitli etkileşimsel unsurlardan söz edilebilir. İkinci olarak etkileşime ait herhangi bir unsurun hem bağlamı temsil eden birer parça olduğunu hem de bağlamı incelerken göz önünde bulundurulması gereken bir katkı kaynağı olduğunu öne sürmektedir. Örneğin Türkçe dersinde gerçekleşen etkileşimde, öğrenciden gelen bir yanıtın sonrasında öğreticinin *evet* sözcüğünü kullanması, o yanıtın doğru olduğunu işaret edebilir. Aynı zamanda bu sözcük, daha önce kullanılan ardışık söz sıralarını takip ederek ve bu söz sıralarıyla ilişkilendirilerek eğitsel hedefe ulaşıldığını gösteren bir bağlamı şekillendirebilir. Üçüncü ve ikinci ilke arasında oldukça yakın bir ilişki söz edilebilir. Her iki ilke de KÇ yönteminin güvenilirlik ve geçerlik açısından yüksek nitelikte olduğunu belirtmektedir (bk. Acar vd., 2020). Bu nitelik, etkileşimin incelenmesinin iki noktada gerçekleşmesiyle sağlanmaktadır. Bunlardan ilki, *bir sonraki sıranın kanıt getirme işlemidir*. Her bir etkileşimsel unsur, bir diğer unsura göre olan konumu doğrultusunda ilişkilendirilerek çözümlenir. Bu süreçte Jefferson çevriyazı sistemi (2008) gibi ayrıntılı bir çözümleme

aracı kullanılır. İkinci nokta, etkileşimde çözümlenen bu unsurların aynı zamanda oluşturdukları bütünle olan ilişkilerinin de etkileşimsel bütüne olan katkıları doğrultusunda incelenerek çözümlenmesidir. Diğer bir deyişle, etkileşimin bütünü oluşturduğu mikro ayrıntılar, aynı zamanda etkileşimi çözümlenmeyi sağlamaktadır. Dördüncü ilke, ilk üç ilkenin dayanak noktalarını özetler niteliktedir ve yöntemin mikro ve içeriden bakış açısını işaret etmektedir. Bu ilkeler ışığında KÇ yönteminin etkileşimde konuşmayı mümkün olan *en doğal* hâliyle incelemeye yarayan teknik ve yöntemler bütünü oluşturduğu görülmektedir. Bu özellikler doğrultusunda KÇ yönteminin, konuşmayı, etkileşimde kolayca göz ardı edilebilen ancak büyük önem taşıyan ayrıntılarıyla ve kendini sürekli destekleyen bir sistem içerisinde kanıtlara dayalı bir şekilde betimleyebilecek bir güce sahip olduğu görülmektedir. Bu betimlemeler, konuşmaya katılımcılar tarafından alınan ve paylaşılan söz sıralarını içermektedir. Söz sıralarının oluşturduğu etkileşimsel bütün, *sıralı çiftler* (SÇ) (adjacency pairs) yoluyla incelenir. Sıralı çiftler, (i) iki söz sırası ve (ii) iki farklı konuşucu içeren, (iii) ardışık, (iv) büyük ölçüde biri diğerini takip eden ve (v) belirli türlere ayrılan (Ör. teklif-red, selam-selam) yapılarıdır (Schegloff ve Sacks, 1973).

YDT sınıfında okuma dersinde öğretici ve öğrenci arasında geçen bir konuşmadan alınan bir sıralı çift örneği aşağıdaki gibidir:

SÇ1 Öğt: NEymiş (0.2) adı:::?

SÇ2 Kar: O:::zlim
(özlem)

Çalışmanın odağı gereği ayrıntılı bir kesit örneği verilmemiş olsa da bu noktada sıralı çiftlerin işlevine yönelik birkaç husustan bahsetmek gerekli görülmektedir. Öncelikle yukarıdaki örnek, sınıflarda oldukça sık rastlanan bir soru-yanıt etkileşimi örneğidir. Kurumsal rolü gereği öğretici soru sorar, öğrenciler ise yanıt verir. Dolayısıyla böyle bir sıralı çift, sınıf içi etkileşime özgü bir tür olarak görülebilir. Ayrıca bu etkileşimde ortaya çıkan durumların tespitinde mikro bakış açısının ve etkileşimsel bütünü yarattığı doğallığın işaret ettiği bazı noktalar bulunmaktadır. Bu tespitlerde bulunmak adına konuşma, dilsel öğelerin yanı sıra Jefferson çevriyazı sisteminde (2008) kullanılan sesli (büyük harfle yazılan), uzatmalı sesler (:) ve yükselen tonlama (?) gibi dil üstü öğelerle birlikte mümkün olan en ayrıntılı şekliyle yazıya dökülmektedir. Bu sayede öğrencinin yanıtının, ortaya çıktığı konumu gereği pedagojik hedefe uygunluğu sesletimsel veya dil bilgisel gibi çeşitli açılardan incelenebilir hâle gelmiştir. Dolayısıyla sıralı çiftlerin hem sınıf içi etkileşimin hem de pedagojik hedeflerin gerçekleşmesi üzerine birçok unsuru değerlendirilebilir hâle getirdiği görülmektedir. Ancak bu etkileşimin tamamının çözümlenebilmesi, örnekteki sıralı çiftin öncesinde ve sonrasında gelen söz sıralarıyla olan ilişkilerinin ve her bir söz sırasının, bunların oluşturacağı bütünle olan ilişkisinin ortaya dökülmesi yoluyla gerçekleşmektedir. Ayrıca etkileşimsel bütünü dışında bir söz sırasından yola çıkarak genel bir yargıya varmak, KÇ'nin temel ilkelerini ihlâl etmektedir. Dolayısıyla bu kesitin yalnızca sıralı

çiftleri ve işlevlerini örneklendirmek amacıyla kullanıldığının altını çizmek gerekmektedir.

KÇ yöntemi, çeşitli alanlarda, alana özgü etkileşimsel özellikleri tespit etmek üzere yaygın bir şekilde araştırmacılar tarafından tercih edilen bir yöntem hâline gelmiştir. Bunlar arasında Uygulamalı Dil bilim, Kültürel Çalışmalar, Psikoloji ve Psikoterapi, haber konuşmaları, tıbbi ortamda gerçekleşen konuşmalar, mahkeme konuşmaları, politik söylem çözümlemesi ve sınıf içi bağlamı bulunmaktadır (bk. Atkinson & Drew, 1979; Seedhouse, 2004; Richards & Seedhouse, 2005; Dingemans & Floyd, 2014; Gardner & Forrester, 2010; Clayman, 2013; Elçin vd., 2015; Sert, 2015; Büyükgözel, 2016). Ancak özellikle sınıf içi etkileşim, sınıf söylemi ve sınıf içi etkileşimsel yeti gibi kavramlar üzerine yapılan KÇ çalışmalarının son dönemlerde dünya genelinde hızla arttığı gözlemlenmektedir.

2. Konuşma Çözümlemesi ve Sınıf İçi Etkileşim

KÇ yönteminin sunduğu bakış açısına göre etkileşim “bağlamdan şekillenir ve bağlamı şekillendirir” (Liddicoat, 2007). Dolayısıyla, kurumsal bir ortamı teşkil eden sınıf içi etkileşimde, öğretici ve öğrenciler kullandıkları etkileşimsel kaynakları hem etkileşimsel düzenden etkilenerek seçer hem de bu düzeni etkileyerek katkıda bulunurlar. Heritage’e göre (1997, s. 241), kurumsal etkileşimin öğeleri Matruşka bebeklere benzer. Sözcüklerin seçilmesi, söz sırasının tasarlanması, dizisel düzen ve etkileşimsel düzen bu bebeğin iç içe geçen parçaları gibidir.

Sınıf ortamı, kurumsal etkileşimin en belirgin örneklerindedir. Gardner (2013) bu ortama yönelik etkileşimsel hedefleri bilginin anlaşılması, bilginin aktarılması ve öğrenme şeklinde üçe ayırmaktadır. Bu kapsamda kurulan etkileşim ortamlarında öğretici ve öğrenciler eğitsel hedeflere uygun şekilde söz sırası almakta ve bu durum öğretici-öğrenci arasındaki *bilgisel asimetriyi* (epistemic asymmetry) yansıtmaktadır. Nitekim öğretici eğitsel altyapı anlamında öğrencilerden daha bilgilidir. Ayrıca süreçte sınıf ortamına özel, öğretici ve öğrencilerin sahip oldukları söylemler de vardır. Sınıf içi etkileşimin ürünleri olarak ortaya çıkan bu söylemler, “yalnızca konuşmayı değil, beden dili ve malzeme kullanımını da kapsar” (Sert, 2015, s. 14). Üstelik dil sınıflarında diğer sınıf içi etkileşimlerinden farklı olarak dil sınıflarının eğitsel hedeflerine uygun olacak şekilde birtakım özellikler mevcuttur. Seedhouse’a (2004, s. 183-184) bu özellikleri üçe ayırmaktadır. Öncelikle dil etkileşim kurmada bir araçtır ve aynı zamanda etkileşimin nesnesi konumundadır. İkinci olarak etkileşim ve pedagoji arasında birbirini etkileyen bir ilişki vardır. Son olarak öğrencilerin etkileşimde öğrendikleri ve ürettikleri dil bilgisel yapılar ve kalıplar öğretici tarafından değerlendirilmektedir. Nitekim dil sınıflarında öğretici ve öğrenciler, sınıf içi etkileşimi bu doğrultuda oluşturmakta, süreçteki öğretici değerlendirmeleri eğitsel hedeflere ulaşmada önem arz etmektedir. Dolayısıyla yabancı dil öğretiminde etkileşim meselesinin ele alınması oldukça önemlidir ve etkileşim, dil öğretimi çalışmalarında

“temel bir veri kaynağıdır” (Brouwer, 2003, s. 534). Firth ve Wagner (1997, s. 296), dil sınıflarında gerçekleştirilecek KÇ çalışmalarının önemini şu şekilde belirtmektedir:

Özellikle, ikinci dil edinimi araştırmalarında gerçekleştirilecek, dil kullanımı üzerine, toplumsal ve bireysel (veya bilişsel) yaklaşımların arasındaki ikili ayrımları inceleyen bütüncül dil edinimi çalmaları yoluyla uyarlanabilen ve dil edinimini özetlemenin yanı sıra etkileşimin dinamiklerine de dikkat çekebilene; öğrenci, ana dili konuşucu, yabancı dil konuşucu ve dillerarasılık gibi temel unsurları da göz önünde bulundurmaya özen gösterebilen çalışmalara çağrıda bulunuyoruz.

Firth ve Wagner bu çağrıyla, dil sınıflarını KÇ ile inceleyen yüzlerce çalışmaya ilham kaynağı olmuştur. Ayrıca bu çalışmalar, yabancı dil öğreniminde gerçekleşen etkileşimleri incelemeye belirgin bir bakış açısı sağlayan “Yabancı Dil Ediniminde Konuşma Çözümü” (CA in SLA) kavramının ortaya çıkmasını sağlamıştır (Mondada ve Pekarek Doehler, 2004; Markee, 2005; Sert, 2015). Konuşma çözümü daha sonra İngilizce, Çince, İspanyolca, Almanca, Fransızca, Japonca, Danca ve Galce gibi pek çok dilin öğretimi ve öğrenimini incelemede kullanılmıştır. (bk. Liebscher & Dailey-O’Cain, 2003; Mondada & Pekarek Doehler, 2004; Mori & Hayashi, 2006; Mortensen, 2008; Musk, 2010; Cai & Cook, 2015; Chavez, 2016).

Seedhouse (2004) KÇ yöntemini kullanarak yabancı dil sınıfı etkileşimlerinde gerçekleşen 4 çeşit temel sınıf içi etkileşimsel bağlam öne sürmüştür:

1. Yapı ve doğruluk (form and accuracy context)
2. Anlam ve akıcılık (meaning and fluency context)
3. Görev odaklı (task-based context)
4. Yönetsel (procedural context)

Seedhouse’a (2004) göre eğitsel hedefler, her bir bağlamda değişiklik göstermeleri durumunda etkileşimsel unsurlarda da değişikliklere yol açabilmektedir. Buna göre yapı ve doğruluk bağlamında öğreticinin ön planda olup öğrencileri soruları ile yönlendirdiği, öğrenci cevaplarının daha sonra öğretici tarafından değerlendirildiği kısıtlı etkileşim ortamları yaygın iken, anlam ve akıcılıkta öğrencilerin sürece olabildiğince katılmalarının desteklendiği görülmektedir. Bu hususlara yönelik gösterilen hassasiyetler doğrultusunda gerçekleşen yabancı dil sınıfı etkileşimleri, öğrencilerde yabancı dilde iletişim kurmayı mümkün hâle getiren dilsel veya dil dışı unsurları ve bu doğrultuda kullanılan sınıf söylemini ve etkileşimsel yetiyi geliştirmeyi amaçlamaktadır. Bu bilgilerin ışığında çalışma, yabancı/ikinci dil olarak Türkçe sınıflarında gerçekleşen etkileşimin dinamiklerini mikro hassasiyetle incelemenin gerekliliğini vurgulamaktadır. Ayrıca bu çalışma, alana yönelik sorunları etkileşimsel bir bakış açısıyla çözebilmeye katkıda bulunmak amacıyla günümüze dek KÇ yöntemini Türkçe dilinde veya Türkçe verilerle uygulamış çalışmaların bulgularını inceleyerek gelecekte bu yöntemi Türkçe gerçekleştirmeyi hedefleyen araştırmacılara,

yöntemin kullanım alanı ve sağlayabileceği eğitsel katkılara yönelik görüşler sağlamayı öngörmektedir.

3. Türkçe Etkileşimde Türkçe Konuşma Çözümlemesi Çalışmaları

KÇ yönteminin kullanıldığı Türkçe araştırmalara katkıda bulunan çalışmaların sayısı son yıllarda giderek artmaktadır. Bu çalışmalar arasından Türkçe yazılmış psikoterapi (Dilekler, 2018), eczane içi etkileşimi (Ulutaş Deniz, 2018), televizyonda yayınlanan tartışma programlarındaki örtüşmeler (Büyükgüzel ve Gül, 2015) ve tıp eğitimi etkileşimi (Sert vd., 2015) yer almaktadır. Kurumsal ve sosyal etkileşimin dinamiklerini içeriden bakış açısıyla farklı alanlarda inceleyen ve bu alanlara özgü etkileşimsel tasarımları betimleyen bu çalışmalar, kurumsal ve bireysel sosyal hedeflerin nasıl gerçekleştiğini katılımcıların söz sırası alma, onarım, yeğleme ve dizi düzeni gibi etkileşimsel kaynak kullanımları doğrultusunda sunmaktadır. Bu çalışmaların ilki, psikoterapi alanına terapist ve sadomazoşist kişilik özelliklerini taşıyan katılımcıların psikoterapi ilişkisinde iş birliği, iş birliğinin bozulması ve iş birliğine yönelik ikircikli etkileşimsel tasarımlarını sadist, mazoşist ve sadomazoşist ilişkileri yansıtan mikro dinamiklerini açıklayarak psikoterapinin devamlılığını sağlayan kurumsal hedefleri gerçekleştirmedeki rolünü ortaya çıkarma açısından katkı sağlamıştır (Dilekler, 2018). Ulutaş Deniz (2018), eczacının uzmanlık bilgisini gösterme üzerine incelediği çalışmasında, etkileşimdeki katılımcılar tarafından başlatılan genişletme, onarım ve alternatif sunma gibi etkileşimsel kaynak kullanımlarının işlevini betimleyerek eczacılık eğitimi literatürüne ve eczacıların etkileşimsel yeti gelişimi ile ilgili çalışmalara katkıda bulunmuştur. Diğer bir çalışmada, tartışma programlarında gerçekleşen ve etkileşimde bir sorun olarak görülen aynı anda konuşmalar incelenmiş, bu sırada ses yükseltme, söz sırası vermede ses alçaltma, yinleme, kurumsal rollerin kullanımı, söz sırası alma stratejileri ve beden dili kullanımı gibi kaynakların örtüşmede birer çözüm aracı olarak işlevi gördüğü betimlenerek medya ve iletişim literatürüne katkıda bulunulmuştur (Büyükgüzel ve Gül, 2015). Bu çalışmalar, KÇ yöntemi doğrultusunda çeşitli alanlarda gerçekleşen Türkçe etkileşimleri Türkçe dilinde kurumsal ve günlük etkileşimlere ait unsurların ne tür işlevlerde kullanılabilmesine yönelik birer örnek teşkil etmektedir.

4. Sınıf İçi Etkileşimde Türkçe Konuşma Çözümlemesi Çalışmaları

KÇ, eğitim alanında yapılan Türkçe çalışmalarda da son yıllarda tercih edilen bir yöntem olmuştur. Bu doğrultuda, KÇ yönteminin tanıtımının yanı sıra yöntemin Türkçede kullanımına dair bir sözlükçe önerisi sunan ve böylelikle bu alanda Türkçe yapılan çalışmalara yönelik bir başvuru kaynağı niteliği taşıyan ilk çalışma, Sert vd. (2015) tarafından gerçekleştirilmiştir. KÇ yönteminin tarihini, ilkelerini ve uygulama alanlarını tanıtan bu çalışma, sosyal bilimler alanında dünya üzerinde nicelden ziyade doğal etkileşimde mikro analitik ve kanıt temelli çözümleneleri kapsayan nitel çalışmaların önemini vurgulamış, KÇ çalışmalarının Türkiye’de yabancı dil eğitimini de içeren birçok alana sağlayabileceği yöntemsel zenginliğin üzerinde durmuştur. Ayrıca çalışma, etkileşimde konuşmanın gerçekleştiği çeşitli bağlamları kapsayan büyük veri

tabanları oluşturmayı önermiş, bu doğrultuda günlük ve kurumsal etkileşimleri incelemek üzere bilgisayar aracılı etkileşim, bütüncü dil bilim ve göz takip teknolojileri gibi farklı çalışma alanlarından yararlanan çokkipli bir bakış açısını benimsemeye çağırıda bulunmuştur.

KÇ yönteminin Türkçe literatürdeki yeniliğine ilişkin, son yıllarda yöntemi tanıtan ve uygulanabilirliğine yönelik adımları ayrıntılı bir şekilde açıklayan çalışmalar yapılmaktadır. Bu doğrultuda Girgin vd., (2020) KÇ yönteminin genel ilkelerinden yola çıkarak yöntemin uygulama basamaklarını geçerlik, güvenilirlik ve etik açılarıyla birlikte ayrıntılı bir şekilde ele almıştır. Bu açıdan çalışma, KÇ'yi yöntemi oluşturan basamaklara titizlikle yaklaşıldığı sürece güvenilirlik ve geçerlik yönüyle oldukça yüksek bir bilimsel araştırma yöntemi olarak tanıtan Türkçe bir rehber niteliğindedir. Atar (2017) ise konuşma çözümlemesinin uygulamalı dil bilim içerisindeki sınırlarını belirlemeye yönelik bir çalışma sunmuştur. Bu çalışmada Atar, KÇ'nin budunyöntembilimden ayrı bir alan olarak ele alınmasını sağlayan unsurları üzerinde durarak yöntemin belirgin özelliklerini, uygulamalı dil bilimde dil yeterliliği değerlendirme ve ikinci dil öğretmeni yetiştirme açısından katkılarıyla birlikte ele almıştır.

Yabancı dil eğitimini doğrudan odağına alan ilk Türkçe çalışma ise Sert (2016) tarafından yapılmıştır. Bu çalışma, sınıf içi etkileşimini incelemede ve yabancı dil öğretmeni yetiştirmede KÇ yöntemiyle yapılan çözümlemelerin önemini belirten bir rehber niteliği taşımaktadır. Sert bu bağlamda, Türkiye'de yapılan sınıf içi etkileşimi çalışmalarını derlemiş ve KÇ ilkeleri doğrultusunda geliştirdiği bir öğretmen yetiştirme modelini tanıtmıştır. Bu çerçevede çalışma, İngilizce sınıflarından alınan Seedhouse'un (2004) *yapı ve doğruluk* ile *anlam ve akıcılık* bağlamlarını yansıtan kesitler aracılığıyla etkileşimde öğrenme ile eğitsel hedefleri gerçekleştirme arasında ayrılmayan bir ilişkinin varlığını öne sürmüştür. Ayrıca Sert, KÇ yönteminin yabancı dil sınıflarında öğrenme davranışı takibi, görev odaklı etkileşim, planlama ve görev performansı, söz sırası alma ve dağıtmanın sözsüz öğeleri, yetersiz bilgi iddialar ve epistemik durum yoklamaları gibi çeşitli konularda sınıf içi etkileşimini anlamaya ve öğrenme süreçlerini ortaya çıkarmaya yönelik gücünü vurgulamıştır. Bunu takiben, *sınıf içi etkileşimsel yeti* (SEY) ile eğitsel hedefler arasındaki dinamik ilişkiden ve bu ilişkinin boylamsal takibi ile öğretici yetiştirmeye katkıda bulunmak üzere tasarlanan IMDAT isimli, eleştirel ve yansıtıcı bir mikro analitik modeli tanıtmıştır. Öğreticilerin hem dil farkındalığının hem sınıf içi etkileşimsel yetinin gelişimine katkıda bulunan bu modele göre öğreticiler aşağıdaki basamakları takip etmektedir (s. 29):

- (I)ntroducing CIC – Sınıf içi etkileşimsel yetiyi öğretmenlere tanıtmaya yönelik safhası
- (M)icro-teaching – Mikro öğretim safhası
- (D)ialogic reflection – Söyleşimsel yansıtma
- (A)ctual teaching – Gerçek öğretim

(T)eacher collaboration and critical reflection – Öğretmen iş birliği ve eleştirel yansıtma (bk. Sert, 2015)

Sert bu modelin başarılı olmasında uzun vadeli disiplinlerarası çalışmaların önemini altını çizmiş ve bu çerçevede yöntemsel hakimiyeti güçlü KÇ çalışmalarının yapılmasına yönelik bir çağrıda bulunmuştur. Öğretici yetiştirme üzerine benzer nitelikte KÇ yöntemi ile geliştirilmiş hizmet içi veya hizmet öncesi eğitim modelleri mevcuttur: (i) SETT (Self Evaluation of Teacher Talk Framework, *Tür. Öğretmen Dilinin Öz Değerlendirmesi Çerçeve Programı*) (Walsh, 2006), (ii) CARM (Conversation Analytic Role-play Method, *Tür. Konuşma Çözümlemesi Temelli Rol Yapma Modeli*) (Stokoe, 2014). Bunların yanı sıra, Waring (2020) problem belirleme, ders kaydı üzerinde çalışma, tartışma geliştirme, strateji belirleme ve kaydetme, tekrar etme aşamalarından oluşan (iv) SWEAR modelini (Situating a problem, Working with a classroom recording, Expanding discussions, Articulating strategies, and Recording and repeating) önermiştir. Bu modeller, SEY'in gelişimine yönelik yansıtıcı (reflective) bir farkındalıkla öğreticilerin, dil öğretimi sürecinde karşılaşacağı sorunlara dair, genellemelerle öne sürülen yüzeysel çözümlerden ziyade, dili öğretme etkileşimlerinin doğal sürecine ait ve birçok açıdan çeşitlenebilen, uygulama biçimlerine özgü çözümler geliştirebilmelerine yönelik beceri ve yeterliliklerini artırmaya yarayan mesleki gelişim fırsatları sunmaktadır.

Türkçe KÇ çalışmaları arasında yer alan diğer bir örnek, Sert ve Balaman'ın (2015) *ortaklaşa bilgi yapılandırma* (co-construction of participant's knowledge) odağıyla çevrimiçi görev-temelli yabancı dil olarak İngilizce etkileşimini incelemesidir. Bu çalışma teknoloji odaklı görev temelli dil öğretiminde *anlam söyleşmesinin* (negotiation of meaning), günlük konuşma ve öğretmen odaklı sınıf içi etkileşimlerden daha farklı ve dinamik bir şekilde ilerlediğini göstermiştir. Bu çerçevede çalışma, yabancı dil olarak İngilizce etkileşimi için tasarlanmış görev temelli çevrimiçi bir oyunda, katılımcıların *ortaklaşa bilgi yapılandırma* hedefiyle çokkipli ortam unsurlarını değerlendirdiği bir *epistemik ilerleme* (epistemic progression) deseni ortaya koymuştur. Bu doğrultuda çalışma, teknoloji aracılı dil öğreniminde eğitsel görevleri tamamlamayı sağlamaya yönelik önerilerde bulunmuştur.

Eğitimde alanında Türkçe KÇ çalışmaları arasında tıp eğitimi de yer almaktadır. Sert vd. (2015), tıp öğrencilerini mesleğe hazırlamak üzere gerçek hayata yakın klinik ortamda standart hasta-tıp öğrencisi etkileşimine yönelik bir çözümleme sunmuştur. Bu doğrultuda görüşmelerde hastanın durumunu açıklama sürecinde ortaya çıkan sorunlar, bilgi iddialarından sonra çıkan onarımları, uzun süren sessizlikleri ve standart hastanın konuşmasını bitirme girişimlerini kapsamaktadır. Bu doğrultuda çalışma, hekimlerin hastalarla olan etkileşimlerde ortaya çıkabilecek sorunlarına yönelik bir farkındalığın geliştirilmesi hususunda konuşma çözümlemesi ve uygulamalı dil bilim alanlarının yanı sıra tıbbi etkileşimsel yeti gelişimine ve hekim yetiştirmeye yönelik katkılar sağlamıştır. Şardağ (2019) ise KÇ yöntemi ile ortaokul yedinci sınıf fen derslerinde geçen etkileşimleri incelemiştir. Bu çerçevede, bilim eğitimi etkileşiminde öğreticilerin

belirledikleri eğitsel hedeflerin, etkileşimsel kanyak kullanımının ve enformel biçimlendirici değerlendirme süreçlerinin gerçekleşme türlerini ve şekillerini betimlemiştir. Kardaş İşler (2019) ise, KÇ yöntemini ilkökul sosyal bilgiler dersinde öğrenci başlatımlarını ve öğrenme fırsatlarını betimlemek üzere kullanmış; eksiksiz tasarlanmayan sözcelerin (Koshik, 2002; Sert, 2011), vurgulu ve olumlu değerlendirmelerin, öğretici - öğrenci ve öğretici - öğretici ses yansımalarının, geçmişteki olaylara gönderme gibi kaynakların, sınıf yönetimi becerilerini geliştirme ve öğrenme katılımını artırmadaki kullanımını ortaya koymuştur. Bu yönüyle çalışma, mesleki eğitim, ders programı geliştirme ve etkileşimsel uygulamalarda kaynak kullanımı gibi birçok açıdan literatüre katkıda bulunmuştur.

5. Türkçe Sınıf İçi Etkileşiminde İngilizce Konuşma Çözümü Çalışmaları

Türkçe araştırmalarına Türkçe verileri inceleyerek katkı sağlayan KÇ çalışmaları da git gide artmaktadır. Örneğin ilkökul 5 fen bilimleri dersinde geçen etkileşimleri inceleyen bir çalışmada Kaya (2017), ders aşamalarının farklı pedagojik amaçlarla farklı bağlamlarda kullanılan öğretici stratejilerinin öğrenci katılımını artırmadaki desteğini betimlemiştir. Bu yönüyle çalışma, SEY gelişimi fen bilimi öğreticisi yetiştirme ile ilgili çalışmalara da katkı sağlamıştır. Kardaş İşler vd. (2019), ilkökul seviyesinde sosyal bilimler dersinde öğreticinin öğrenci başlatımlarına gösterdiği anlık ve spesifik göndermelerle etkileşimsel yönetimini incelemiştir. Bu doğrultuda, sınıf etkileşiminde öğrenci başlatımlarının yönetiminin diğer öğrencilerin başlatacağı ve katkıda bulunacağı bir fırsat yaratarak yönetiminin eğitsel hedefleri gerçekleştirmede önemini vurgulamış ve bu noktada geçmiş öğrenmelere gönderme gibi kaynakların işlevselliğini ortaya çıkarmıştır. Ayrıca Kardaş İşler ve Can Daşkın (2020), geçmişte birlikte yapılmış olaylara gönderme (i) geçmiş öğrenme olayına sınıfça paylaşıldığını varsayarak ve (ii) katılımcıların sınıfta en az birinin diğer bir katılımcıyla paylaşmış olduğu bir öğrenmeye gönderme yaparak iki farklı şekillerde yapılabileceğini öne sürmüştür. Bu doğrultuda geçmişte birlikte yapılmış olaylara göndermenin etkileşimin devamlılığını, öğrencinin anlamasını ve teşvik olmasını sağlayan mikro anlar yaratan bir öğrenci ve öğretici kaynağı olarak ele alınmıştır.

6. Türkçe Sınıf İçi Etkileşiminde Türkçe Konuşma Çözümü Çalışmaları

KÇ yönteminin kullanıldığı alanlar arasında çalışmada en kısıtlı olan ve çalışmanın temel odak noktasını oluşturan alan ise Türkçe öğretimidir. Çimenli ve Sert'in (2017) yabancı dil olarak Türkçe öğretimi özelinde gerçekleştirdikleri çalışma ilk KÇ çalışması olarak dikkat çekmektedir. Çalışmada Seedhouse'a (2004) ait *anlam ve akıcılık bağlamı* ve bu bağlamda gerçekleşen geçişlerin sınıf içi etkileşime olan etkisi incelenmiştir. Çalışmaya göre öğretici ve öğrencinin *anlam ve akıcılık bağlamına* yönelmeleri, öğrenci yanıtlarının doğru çıkmasını ve öğrenme fırsatlarının doğmasını desteklemektedir.

YDT alanında Türkçe yapılan ilk çalışma, Sumruk (2019) tarafından gerçekleştirilmiştir. Çalışmada, kelime öğretimi etkileşimlerinde NDK soruları

öğreticilerin ipucu verme, onarma, tekrar etme ve söyleşimsel açıklamalar yapma gibi etkileşimsel kaynak kullanımlarının desteği ile örnek verme, tanımlama, eş anlam, vücut dili ve diğer dil karşılığı türünde öğrenici yanıtlarını elde etmeye ve böylelikle öğrenme fırsatlarını artırmaya yarayan bir öğretici söylemi olduğu betimlenmiştir. Çalışma, ayrıca çok kültürlü YDT sınıflarında etkileşimsel yönetimin devamını sağlamaya ve eğitsel hedefleri gerçekleştirmeye yönelik etkileşimsel bir tasarım örneği sunarak dil öğreticisi yetiştirme ve eğitiminde Türkçe ve KÇ literatürüne katkı sağlamıştır.

Türkçenin ana dili sınıflarında gerçekleşen etkileşim ile ilgili ise ilk çalışma Avcı (2020) tarafından yapılmıştır. Verileri, 7. sınıf düzeyindeki derslerden elde edilen bu çalışmanın bulguları gereği başlangıç-yanıt-dönüt/değerlendirme (*İng.* IRF: Initiation, Response, Feedback) üçlü söz dizilerinde etkin bir şekilde kullanılan etkileşimlerde “aferin” ve “güzel” sözcükleri bir öğretici söylemi olarak vurgulu olumlu değerlendirme işlevinde kullanılmıştır. Bu söylemler aynı zamanda etkinliğin sürdürülmesinde ve sonrasındaki söz sıralarına geçişi işaret etmede ve etkileşimi sonlandırmada kullanılabilir. Ayrıca çalışma, Türkçe öğreticilerinin ders deneyimlerinde özellikle öğrenci odaklı, kazanıma dayalı ve etkileşim temelli sınıflar oluşturmasını sağlayan etkileşimsel tasarımlarda özellikle değerlendirme söz sırasının müstakil bir değerlendirmeden ziyade hatırlamayı sağlama, eski ile yeni bilgi arasında ilişki kurma, bilgiyi derinlemesine inceleme, dikkati çekme ve öğrenci cevabını sürdürme vb. işlevleriyle sağlayabileceği öğrenme fırsatlarının altını çizmiştir. Bu doğrultuda çalışma, öğretim uygulamaları ve öğretici yetiştirme literatürüne KÇ bakış açısıyla katkı sağlamıştır.

Sonuç ve Öneriler

Yabancı/ikinci dil öğrenimi ve öğretimi alanlarında Türkiye’de etkileşim merkezli çalışmalar doğrultusunda dil öğretimi ve öğreniminin gerçekleşmesini destekleyen ayrıntılara yanıtlar arandığı görülmektedir. Bu doğrultuda *görülen ancak fark edilmeyen* (seen-but-unnoticed) (Garfinkel, 1967) ve dil öğretimine büyük katkılar sağlayabilecek etkileşimsel fırsatları ortaya çıkarabilecek güçte bir yöntemin gerekliliğine ihtiyaç duyulduğu gözlemlenmektedir. Bu noktada KÇ, öğrenci kazanımlarını, öğreticinin uygulamalarını ve bu uygulama ortamlarını etkin kılma yollarını, dil öğretimi planlamalarını ve programlarını, bu doğrultuda uzun vadede izleme ve çerçeve metinlerini geliştirmek ve aynı zamanda dünya standartlarına uygun ölçme ve değerlendirme tasarımlarında bulunmak üzere Türkçenin yabancı/ikinci dil olarak öğretildiği ortamlarda kullanılan sınıf içi etkileşimsel unsurları açıklayabilen bir yöntem olarak önerilmektedir.

Günümüzde, KÇ yönteminden destekle dil sınıflarında etkileşimsel ayrıntıların ortaya konduğu dünya üzerinde sayısız çalışmaya rastlanmaktadır. Bu çalışmada, Türkiye’de Türkçe veri üzerine ve Türkçede KÇ bakış açısıyla çeşitli alanlarda yapılan eğitimlerde etkileşim odaklı araştırmaların Türkçe öğretiminde potansiyel olarak sağlayabileceği katkılar örneklenmiştir. Yapılan çalışmalar, anlık veya planlı kurumsal veya pedagojik

hedeflerin gerçekleştirildiği kurumsal etkileşim tasarımlarını, sınıf söylemlerini ve katılımcıların etkileşimde yansıttığı rolleri gösteren etkileşimsel söz sırası tasarımlarını mikro bir bakış açısıyla sunmaktadır. Bu çalışmaların ön plana çıkan özelliği, herhangi bir müdahale olmadan sınıflarda kullanılan doğal veriyi doğrudan çözümleyebilmesidir. Bu özellikleri sayesinde günümüzde KÇ yöntemi, dünya üzerinde önemli akademik çevrelerce dil öğretimi ve öğrenimi bağlamında, kuramsal temelli araştırma yöntemleriyle etkileşimde göz ardı edilebilen ancak etkileşimsel ve kurumsal hedefleri gerçekleştirmede büyük katkıları olan dilsel ve dil üstü kaynakları veya ortam unsurlarını ortaya çıkarabilecek güçte bir yöntem olarak kabul edilmektedir. Dolayısıyla YDT ve İDT’de, dil öğretimlerinin gerçekleştirildiği koşul ve bağlamlara göre değişkenlik gösteren, uygulama ve kuram odaklı birçok sorunun çözümünde KÇ yönteminden yararlanılabilir. Bu nedenle YDT ve İDT’de KÇ yöntemiyle yapılan araştırmaların, etkileşimi odağına alan ders uygulamalarını planlama ve programlama, materyal geliştirme, ölçme ve değerlendirme ve bu çerçevede öğretici yetiştirme çalışmalarına sağlayacağı katkılar yoluyla Türkçe öğretiminin geleceğinde yerel ve küresel düzeyde belirleyici bir yer teşkil edeceği ön görülmektedir.

Kaynakça

- Avcı, M. (2020). *Vurgulu olumlu değerlendirmenin Türkçe dersleri sınıf içi etkileşiminde kullanımının incelenmesi*. [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Hacettepe Üniversitesi.
- Atar, C. (2017). Konuşma çözümlemesi ve uygulamalı dilbilim. *Medeniyet Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 1(1), 17-25.
- Atkinson, J. M., & Drew, P. (1979). *Order in court: The organisation of verbal interaction in judicial settings*. London, UK: Macmillan.
- Büyükgüzel, S., & Gül, S. (2015). Tartışmada örtüşme ve örtüşmelerin çözümü. *Mersin Üniversitesi Dil ve Edebiyat Dergisi, MEUDED*, 12(2), 95-113.
- Büyükgüzel, S. (2016). *Les stratégies d'évitement dans l'interview politique: Les ressources interactionnelles en langue étrangère*. [Yayımlanmamış doktora tezi]. Hacettepe Üniversitesi.
- Brouwer, C. (2003). Word searches in NNS-NS interaction: Opportunities for language learning?. *The Modern Language Journal*, 87, 534–545.
- Cai, G., & Cook, G. (2015). Extensive own-language use: A case study of tertiary English language teaching in China. *Classroom Discourse*, 6(3), 242-266.
- Chavez, M. (2016). The first language in the foreign language classroom: Teacher model and student language use – an exploratory study. *Classroom Discourse*, 7(2), 131-163.

- Clayman, S. E. (2013). Conversation analysis in the news interview. J. Sidnell ve T. Stivers, (ed.) *The handbook of conversation analysis* (ss. 630-656). West Sussex: Wiley-Blackwell.
- Çimenli, B., & Sert, O. (2017). Orientations to linguistic form in meaning and fluency contexts in a Turkish as a foreign language classroom. G. Schwab, S. Hoffmann ve A. Schön (Yay. Haz.), *Interaktion im Fremdsprachenunterricht: Beiträge aus der empirischen Forschung* içinde (ss. 17-32). Münster: LIT Verlag.
- Dilekler, İ. (2018). *Intersubjectivity in psychotherapy: Perspectives of sadomasochism and conversation analysis*. [Yayınlanmamış doktora tezi]. Ortadoğu Teknik Üniversitesi.
- Dingemans, M., & Floyd, S. (2014). Conversation across cultures. N. J. Enfield, P. Kockelman & J. Sidnell (Yay. Haz.), *The Cambridge handbook of linguistic anthropology* içinde (ss. 447-480). Cambridge: Cambridge University
- Elçin, M., Turan, S., Sert, O., & Bozbıyık, M. (2015). *Simülasyon hasta-doktor etkileşimi çevriyazı veritabanı*. Hacettepe Üniversitesi Tıp Eğitimi Anabilim Dalı, Ankara.
- Firth, A., & Wagner, J. (1997). On discourse, communication, and (some) fundamental concepts in SLA research. *The Modern Language Journal*, 81, 285-300.
- Gardner, H., & Forrester, M. A. (Ed). (2010). *Analysing Interactions in Childhood: Insights from conversation analysis*. Wiley-Blackwell: Chichester
- Gardner, R. (2013). Conversation analysis in the classroom. J. Sidnell & T. Stivers (Yay. Haz.), *The handbook of conversation analysis* içinde (ss. 593–611). Oxford: Blackwell.
- Garfinkel, H. (1967). *Studies in ethnomethodology*. Cambridge: Polity.
- Heritage, J. (1997). Conversation analysis and institutional talk: Analysing data. D. Silverman (Yay. Haz.), *Qualitative research: Theory, method and practice* içinde (ss. 161–82). London: Sage Publications.
- Liddicoat, A. J. (2007). *An introduction to conversation analysis*. London: Continuum.
- Liebscher, G., & Dailey-O’Cain, J. (2003). Conversational repair as a role-defining mechanism in classroom interaction. *Modern Language Journal*, 87, 374–390.
- Kardaş İşler, N. (2019). *İlkokul sosyal bilgiler dersinde öğrenci başlatımları ve öğrenme fırsatları: Bir konuşma çözümlemesi çalışması*. [Yayınlanmamış doktora tezi]. Hacettepe Üniversitesi..
- Kardaş İşler, N., Balaman, U., & Şahin, A. E. (2019). The interactional management of learner initiatives in social studies classroom discourse. *Learning, Culture and Social Interaction*, 23.

- Kardaş İşler, N., & Can Daşkın, N. (2020). Reference to a shared past event in primary school setting. *Linguistics and Education*, 57, 1-13.
- Markee, N. (2000). *Conversation analysis*. Mahwah, NJ: L. Erlbaum Associates.
- Markee, N. (2005). Conversation analysis for second language acquisition. E. Hinkel (Yay. Haz.), *Handbook of research in second language teaching and learning* içinde (ss. 355–374). Mahwah, NJ: Lawrence Erlbaum.
- Mondada, L., & Pekarek Doehler, S. (2004). Second language acquisition as situated practice: Task accomplishment in the French second language classroom. *The Modern Language Journal*, 88(4), 501-518.
- Mori, J., & Hayashi, M. (2006). The achievement of intersubjectivity through embodied completions: a study of interactions between first and second language speakers. *Applied Linguistics*, 27(2), 195-219.
- Mortensen, K. (2008). Selecting next-speaker in the second language classroom: How to find a willing next-speaker in planned activities. *Journal of Applied Linguistics*. 5(1), 55-79.
- Musk, N. (2010). Code-switching and code-mixing in Welsh bilinguals' talk: Confirming or refuting the maintenance of language boundaries?, *Language, Culture and Curriculum*, 23(3), 179-197.
- Richards, K., & Seedhouse, P. (2005). *Applying conversation analysis*. Basingstoke: Palgrave Macmillan.
- Schegloff, E. A. (2007). *Sequence organization in interaction*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Schegloff, E. A., & Sacks, H. (1973). Opening up closings. *Semiotica*, 8(4), 289-327.
- Seedhouse, P. (2004). *The interactional architecture of the language classroom: A conversation analysis perspective*. Malden, MA: Blackwell.
- Seedhouse, P. (2005). Conversation analysis and language learning. *Language Teaching*, 38(4), 165-187.
- Sert, O. (2015). *Social interaction and L2 classroom discourse*. Edinburgh: Edinburgh University Press.
- Sert, O. (2016). Sınıf içi etkileşim ve yabancı dil öğretmeni yetiştirme. S. Akcan ve Y. Bayyurt (Yay. Haz.), *Türkiye'deki yabancı dil eğitimi üzerine görüş ve düşünceler* içinde (ss.14-30). İstanbul: Boğaziçi Üniversitesi Yayınevi.
- Sert, O., & Balaman, U. (2015). Çevrimiçi görev-temelli etkileşimde ortaklaşa bilgi yapılandırmasının konuşma çözümüyle incelenmesi. *Mersin Üniversitesi Dil ve Edebiyat Dergisi MEUDED*, 12(2), 45-72.

- Sert, O., Balaman, U., Daşkın, N. C., Büyükgözel, S., & Ergöl, H. (2015). Konuşma çözümlemesi yöntemi. *Mersin Üniversitesi Dil ve Edebiyat Dergisi*, 12(2), 1-43.
- Sert, O., Bozbıyık, M., Elçin, M., & Turan, S. (2015). Standart hasta-tıp öğrencisi etkileşiminde ön bilgi iddiaları ve etkileşimsel sorunlar. *Mersin Üniversitesi Dil ve Edebiyat Dergisi MEUDED*, 12(2), 73-94.
- Sidnell, J. (2010). *Conversation analysis: An introduction*. West Sussex: Wiley-Blackwell.
- Sumruk, H. (2019). *Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde etkileşim ve konuşma çözümlemesi yöntemiyle kelime öğretimi: A2 düzeyi*. [Yayınlanmamış yüksek lisans tezi]. Hacettepe Üniversitesi.
- Şardağ, M. (2019). *Argümantasyon tabanlı bilim eğitiminde biçimlendirici değerlendirme: Bir konuşma çözümlemesi araştırması*. [Yayınlanmamış doktora tezi]. Hacettepe Üniversitesi.
- Ulutaş Deniz, E. (2018). *Eczane içi etkileşimlerin konuşma çözümlemesi yoluyla incelenmesi: Uzmanlık bilgisi gösterimi*. [Yayınlanmamış doktora tezi]. Hacettepe Üniversitesi.

Finansal Destek veya Teşekkür Beyanı:

Bu çalışma için herhangi bir kurumdan finansal destek alınmamıştır.

Extended Abstract

In recent years, conversation analysis methodology (CA) has become a research focus of applied linguistics. These studies has revealed contributions of teachers and learners to L2 classroom interaction with an emic perspective and the intricate relationship between interaction in L2 classroom and accomplishing pedagogical goals in growing number of studies all over the world. L2 interactions, hence, have also benefited from the detailed and emic perspective of CA and its fundamental concern with investigating natural talk in individual, institutional or social goals. CA studies talk, the most commonly used form of language, which is also the basic examination tool of the method. Participants treat the talk as a mean of accomplishing social goals as members of society (Liddicoat, 2007). Since with and through interaction, people “teach, learn, understand, discuss, reject, agree, allow, criticise and constantly negotiate identities” (Sert, 2015, p. 10). However, CA studies investigating the interaction in Turkish as a Foreign Language (TFL) or Turkish as a Second Language (TSL) classrooms on achieving educational goals are scarce (Çimenli and Sert, 2017; Sumruk, 2019). Aiming to fill this research gap, the study proposes CA methodology for revealing its potential contributions to TFL and TSL in theory and practice. With this in mind, mainly, CA methodology and its place in classroom interaction will be introduced in a general framework, and then CA-informed studies in and on Turkish will be presented. Hence, firstly, Turkish studies on Turkish data from various areas based on CA perspective will be introduced. Following this, papers on Turkish data and educational settings in Turkish, scripted in English, will be discussed. Finally, CA studies investigating classroom interaction of teaching Turkish, which are quite limited, yet can directly inform TFL and TSL literature will be presented. Therefore, the study aims to draw on the significance of potential contributions and solutions based on interactional problems of a micro-analytic perspective as CA to TFL and TSL literature.

In L2 classrooms, the components of interaction and their role in reaching educational goals in Turkey still requires to be revealed to understand the nature of pedagogical aspects and accomplishing goals. Thus, it is observed that a research method that can make *seen-but-unnoticed* (Garfinkel, 1967) machinery of talk explicit is highly required. Use of CA is suggested for that further research should be conducted in order to contribute to reach the aims and objectives in TFL and TSL classrooms, regarding the practices of teacher and providing necessary classroom settings, and in this sense, also to lesson plans and programs, and in the long-term syllabus and frameworks, and designs of testing and evaluation in accordance with world standards. This line of research can also explain interactional resources in detail with their relevant function.

Nowadays, there is a growing body of researches informed by CA which reveals the components of interaction and contributes to L2 literature in multiple aspects. In this study, the potential contributions of interaction-oriented various research strands investigating Turkish data or written in Turkish, driven by the analytic perspective of CA, are exemplified in terms of their insights to TFL and TSL interaction. These studies

present the institutional interaction designs, classroom discourses, and the roles that the participants demonstrate within and through the interaction, from a micro perspective, in which instant or planned institutional or pedagogical goals are achieved. The prominent feature of these studies is that they can directly analyze the natural talk used in the classrooms without any intervention. In line with these functions, CA has been accepted and respected by academic authorities to have a better understanding of context-sensitive nature of classroom that enables researchers to observe contributive interactional or institutional goals, yet can easily be unnoticed in terms of lingual, paralingual or environmental attributes of talk across the world, unlike theory-informed studies. Therefore, it is suggested that CA perspective can also make its use in solving variety of problems based on theory or practice in the fields of TFL and TSL, which are context-sensitive and accordingly variable. It is, hence, anticipated that the studies that adopt CA perspective will constitute a vital position in the future of research on TFL and TSL at local and global level, basing on the powerful insights the methodology might provide to planning and programming, lesson applications, material development, testing and evaluation, and within this framework, teacher training studies with a particular interactional focus.